

MEDNARODNI SPOR ZAVOLJO SUEŠKEGA PREKOPA

ŠIBKI EGIPT V BORBI PROTI ZAPADNIM VELESILAM

Preklicane obljube - Zapostavljeni narodi bodo zmagali

Ko je Abd El Naser junija 1952 s pomočjo vojske strmoglavil sprijeno dinastijo in postal gospodar Egipta, je proglasil kot cilj narodne revolucije dvoje: dežela se mora najprej osvoboditi katerekoli tuje nadvlade in se nato gospodarsko osamosvojiti in preodrediti.

Prvo je Naser dosegel pred enim mesecem, ko je poslednji angleški vojak zapustil ozemlje okoli Sueškega prekopa, tako da je Egipt stopil v krog popolnoma neodvisnih in samostojnih držav.

Gospodarski in socialni preobrazbi dežele je pa hotel položiti temelj z zgraditvijo silnega jezusa ob Nilu pri Asuanu. Tu naj bi se dvignila ena največjih elektrarn na svetu. Njena pogonska sila bi morala omogočiti Egiptu, da si ustvari sodobno industrijo, in z ogromnimi množinami vode, zbranimi iz jezusa, naj bi se obenem malo po malo spremenili nepregledni puščavski kraji v rodovitna polja.

Strokovnjaki so izračunali, da bi težka in draga dela pri Asuanu trajala približno 15 let in stala Egiptu več kot eno milijardo in pol dolarjev ali 950 milijard lir. Vsi so mnenja, da bi se silni strošek bogato izplačal, ker bi asuanski jez spremenil gospodarsko in socialno lice države.

Egipt šteje danes 22 milijonov prebivalcev, ki se naglo množijo, a žive v pomanjkanju in kulturni zaostalosti. Kar je orne zemlje, je sicer izredno rodovitna, saj daje vsako leto dvojno bogato žetev, vendar je je za prebivalstvo očitno premalo. Če bi iz asuanskega jezusa speljali vodo po prekopih v puščave in razvili mimo tega še industrijo, bi Egipt lahko redil še enkrat toliko ljudi, kot jih danes.

Vprašanje asuanskega jezusa je torej naravnost življenjske važnosti za Egipt. Nič čudnega, da ga hoče Naser za vsako ceno in čimprej rešiti.

TEKMA MED ZAPADNJAKI IN RUSI

Ker pa mlada egiptovska država nima sama dovolj denarja, je bila prisiljena iskati posojila v tujini. Za izgradnjo veličastnega jezusa in elektrarne so se zanimali ravno tako Rusi kot Amerikanci in Angleži. Eni in drugi so hoteli priti, s tem da pomagajo Naserju, do vpliva v Egiptu in arabskem svetu.

Naser se je slednjič odločil za zapadnjake. Sprejel je ponudbo Amerike, Velike Britanije in Mednarodne banke, da mu posodijo potrebni kapital.

Vse je bilo že lepo dogovorjeno in v načelu urejeno, ko so Amerikanci in Angleži pred enim tednom kar iznenada izjavili, da ne dajo Naserju niti fیکا. Za voditelja

egiptovske narodne revolucije in države je bil to pravi udarec v lice. V očeh svojega naroda in inozemstva je Naser po zmagi iz leta 1952 doživel prvič težak politični poraz!

Zakaj sta Washington in London že obljubljeni posojila kar naenkrat odbila? To se je zgodilo zastran tega, ker je bil Naser sicer pripravljen plačevati za posojilo vse zahtevane obresti, ni pa hotel vzeti nase prav nobenih političnih obveznosti, se pravi, da se ni maral v nobeni obliki priključiti zapadnemu taboru. Ostati je hotel politično popolnoma neodvisen kakor svoj čas Tito, ko so mu Amerikanci dajali pomoč v boju proti Stalinu. Naser je takisto želel biti nevtralen v sporu med zapadnim in vzhodnim taborom.

To je bil njegov glavni greh. Najinteligentnejše glasilo italijanskega kapitalizma Il Corriere della Sera je napisalo, da gre nevtralnost dandanašnji samo v prid komunizmu in Sovjetski zvezi. Doslej so Amerikanci in Angleži z »meniško potrpežljivostjo« to nevtralnost prenašali, toda vse kaže, da je zdaj »mera polna.« Washington in London sta s svojim sklepom proti Naserju hotela dokazati svetu, da se »nevtralnost več ne izplača.« Narodi naj se odločijo, da krenijo na levo ali na desno. Zategadelj je odločitev Amerike in Velike Britanije, »zgodovinski dogodek velike važnosti.« To je prvi korak, a ne poslednji. Sledili mu bodo še drugi, v bodočnosti tudi proti Titu in ostalim nevtaralcem, ki so doslej samo gospodarsko izkoriščali zapad, a pri tem dejansko podpirali zunanjepolitične cilje Sovjetske zveze. Stojimo pred »zdravim preokretom« zapadne politike.

NASERJEVA ODLOČNA OBRAMBA

V zahodnem svetu so bili državniki prepuščani, da bo moral Naser pod strahovitim

udarcem Washingtona in Londona kloniti. Kako naj se mož uspešno brani? Sam je brez denarja, pomoč, ki jo nudi Moskva, je pa zavita v meglene besede, saj je sovjetski zunanji minister Šepilov celo izjavil, da se z gradnjo asuanskega jezusa nikamor ne mudi.

Toda Naser je z drznim in nepričakovanim dejanjem iznenadil vso mednarodno javnost. Izdal je zakon, s katerim je družbo sueškega prekopa kratko in malo — podzavil. Vsi bodoči dohodki, ki jih bo prejemale družba od prevoza ladij skozi Sueški prekop, se bodo uporabili za gradnjo jezusa pri Asuanu! Družba ima letno okrog 100 milijonov dolarjev dobička, v 15 letih zbere 1 milijardo in 500 milijonov dolarjev, torej natančno toliko, kolikor je potrebno za dozdavo asuanskega jezusa. S tem bi bilo vprašanje tudi brez pomoči zapada zadovoljivo rešeno.

Proti temu Naserjevemu zakonu se je na zapadu dvignil pravi vihar ogorčenja. Medtem ko to pišemo, zborujejo v Londonu zastopniki Francije, Velike Britanije in Amerike, ki ugibajo, kaj bi bilo potrebno ukreniti proti Naserju.

Nekateri menijo, naj se uporabi sila in, če treba, ozemlje spet vojaško zasede. Vendar stvar ni tako enostavna, zakaj Naser je izjavil, da bo na silo odgovoril s silo in da bodo Egipčani branili »do poslednje kaplje krvi« svojo neodvisnost. Iz tega bi se utegnil izciiniti oborožen spopad, v katerega bi bile zapletene tudi druge države in med njimi Sovjetska zveza.

Ker se zapadnjaki morajo takemu spopadu brezpogojno izogniti, Naserju ne grozi resna nevarnost, da bi ga Angleži in Francozi napadli. Razen tega so Amerikanci uporabi sile odločno nasprotni.

Glavna žila svetovne trgovine

Toda šibki Egipt ima na razpolago tudi gospodarska sredstva, s katerimi se lahko uspešno brani.

Skozi Sueški prekop prihaja skoro vsa nafta, potrebna Veliki Britaniji za njeno močno razvito industrijo. Od 28 milijonov ton petroleja, ki so jih Angleži lansko leto uvozili, je šlo nad 20 milijonov skozi Sueški prekop. Po daljnovodih sta pa pritekla iz Iraka do obal Sredozemskega morja samo dva milijona ton nafte.

L. 1954 so plule skozi prekop ladje 46 različnih dežel, vendar se nobena država na svetu ne poslužuje sueške morske poti v toliki meri kot Velika Britanija. Tudi Ameri-

ka prevažna čedalje več blaga skozi Suez, v zadnjem času 12 do 13 milijonov nafte letno, toda Združene države niso tako odvisne od uvoza kot Anglija, ker imajo tudi na lastnem ozemlju številne petrolejske vrelce, mnogo zemeljskega plina in velika ležišča rudnin in premoga. Angleško gospodarstvo je pa skoro popolnoma odvisno od uvoza surovin in hrane.

Kaj bi se zgodilo, če bi Naser zaprl angleškim ladjam Sueški prekop? Velika Britanija bi zavoljo tega ne propadla, ker bi nafto in ostalo blago lahko pripeljala v svoje luke okoli Afrike, kakor je delala do l.

(nadaljevanje na 3. strani)

NOVICE Z VSEGA SVETA

DVOJNA MERA ZA ISTA NAČELA

Ker Italijanska kršč. demokracija v občini Vahrn ni hotela sodelovati z Južnotirolsko ljudsko stranko, so nemški domačini izvolili kot zastopnika tamkajšnje laške manjšine v občinski odbor enega Nennijevga socialista. Dnevnik Alto Adige je bil zastran tega hud in se je čudil, kako se je mogla »globoko katoliška« nemška stranka zvezati z marksistično levico.

V isti številki lista z dne 22. julija pa bemo, kako so demokristjani ravnali v neki drugi občini Južnega Tirola, v Leifersu: zedinili so se s socialnimi demokrati Saragata in nennijevci, da pri izvolitvi župana in upravnega odbora skupno nastopijo zoper nemške domačine. Dogovor med marksistično levico in »globoko katoliško« Italijansko kršč. demokracijo je 14. julija odobril sam demokristjanski pokrajinski tajnik za Južni Tirol. Sporazum — bemo v Alto Adige — je izzval splošno zadovoljstvo, ker je bila z njim »točno dosežena vroče zaželeno edinost v ciljih italijanske narodnostne skupine.«

Isto stvar torej list na eni strani graja, na drugi hvali. Kar je dovoljeno Italijanom, bi moralo biti zabranjeno Nemcem, čeprav so eni in drugi katoličani, za katere veljajo ista moralna načela v političnem življenju.

VOLITEV TRŽAŠKEGA ŽUPANA

V torek se je spet sestal tržaški mestni svet, da poskusi izvoliti župana. Socialni demokrati, ki so v Rimu vladna stranka, so postavili kot pogoj za nadaljnje sodelovanje s Kršč. demokracijo, da župan ne sme več biti Bartoli in da morajo biti liberalci izločeni iz upravnega odbora.

In res je Kršč. demokracija žrtvovala liberalce ter predlagala, naj prevzamejo vodstvo občine demokristjani, socialni demokrati in republikanci brez liberalcev, čeprav se de njih voditelji v rimski vladi. Bartolija pa Kršč. demokracija ni hotela žrtvovati.

Na seji, ki je trajala več ur in je zelo burno potekala, ni bil nihče izvoljen za župana. Pri prvem glasovanju je Bartoli dobil 27 glasov, pri drugem 21, pri tretjem 28, vsakokrat torej manj kot absolutno večino, ki znaša pri 60 svetovalcih 31 glasov.

Prihodnja seja bo jutri v petek.

DULLES JE PRILETEL V LONDON

Ameriški zunanji minister Foster Dulles je priletel v London, da skupno z Angleži in Francozi preudari, kaj je treba ukreniti zoper Naserja, ker je podržaval družbo Sueškega prekopa.

Zdi se, da nameravajo sklicati mednarodno zborovanje vseh držav, ki se v znatni meri poslužujejo prekopa. Tak sestanek bi po našem ne mogel v bistvu spremeniti položaja. Naser ne more več preklicati podržavljenja podjetja, ker bi prišel s tem ob ves ugled v arabskem in ostalem svetu ter se politično uničil.

V vseh drugih rečeh je pa že tako pripravljen na široko popuščati: delničarjem hoče plačati odškodnino po vrednosti deležev na pariški borzi, vsi uradniki družbe ostanejo v službah ter ohranijo dosedanje visoke pla-

če in pravice, plovba se bo kot doslej nemo-teno nadaljevala in prekop bo v mirnem in vojnem času dostopen trgovskim in bojnim ladjam vseh držav na svetu.

Če bodo od Naserja zahtevali, naj se na to še pismeno obveže, bo rad storil, zakaj Egiptu lahko le koristi, da se promet po prekopu brez težav razvija, saj bi nosil vladi v Kairu samo lepe dobičke ter ji pomagal čimprej zgraditi veličastni in velevažni jez pri Asuanu.

Več od Naserja ne morejo doseči!

ANGLEŠKI MEŠČANI

Angleška delavska stranka, ki je prišla po vojni na vlado, je v nekaj letih izvedla v deželi pravi socialni preobrat. Podružabila je obširne panoge gospodarstva, vpeljala za vse državljane brezplačno zdravljenje in šolanje, zagotovila vsem ljudem preživnino za starost in tako dalje.

Churchillovi konservativci so po zmagi pri sledečih volitvah domala vse te preosnovne priznali in jih ohranili. Njihovo vladavino nazivajo zavoljo tega »na pol socialistično«, tako da je Hruščev ob obisku Velike Britanije rekel, da je v srcu prej angleški »konservativec« kot pristaš Delavske ali Laburistične stranke.

Te daljnosežne reforme so pa stale Veliko Britanijo sinnega denarja, ki ga je moralo plačati v prvi vrsti meščanstvo. Vlada je naložila imovitim in »boljšim« slojem zelo neverjetno visoke davke.

Tu samo en primer: 50-leten specializirani zdravnik zasluži letno 8 milijonov lir. Krasen dohodek, bi človek rekel! Toda od tega mora odšteti državi skoro polovico, en milijon plača za razne zavarovalnine, 800 tisoč potroši za svoje osebje in pol milijona za šolanje svojega sina v vzgojnem zavodu. Kar mu ostane je približno toliko, kolikor prejema specializirani delavec. Tako se godi temu zdravniku in tako vsem ostalim izobražencem, trgovcem in višjim slojem.

Ugledni dnevnik Times je pred nekaj dnevi napisal, da so ta bremena pretežka, ker jemljejo prizadetim ljudem veselje do dela in varčevanja.

PREVELIKA BLAGINJA

Medtem ko mnoge države iščejo v tujini posojila, da bi razvile svoje poljedelstvo, je predsednik Eisenhower prosil parlament, naj mu dovoli eno milijardo dolarjev za — zmanjšanje kmečke proizvodnje.

Od l. 1929 do danes so se namreč v Ameriki pridelki, posebno žito, bombaž in riž, tako namnožili, da je v državi preveč hrane. Ker kmetovalci blaga ne morejo prodati, ga spravljajo v skladišča, kar stane Združene države dnevno 1 milijon dolarjev.

Vlada je pozvala kmete, naj skrečijo orno zemljo. Spremene naj jo v gozdove ali pašnike. Z denarjem, ki ga je prejel od parlamenta, hoče Eisenhower nadomestiti kmetovalcem odpadli dobiček. Ali bi ne bilo bolj pametno, da darujejo odvečna živila revnim in stradajočim deželam in si tako prihranijo vse stroške za vskladiščenje?

JEZUITI

V Bagdadu, glavnem mestu Iraka, so ameriški jezuitje ustanovili za tamkajšnje arabsko mohamedansko prebivalstvo univerzo.

Vseučilišče bo imelo dva odseka, prvi bo posvečen fiziki in matematiki, drugi pa sodobni tehniki. Na univerzi ne bo predavanj v bogoslovju.

Zanimivo je, da je tudi nekatoliški abesinski car Haile Selasije poklical v deželo nemške jezuite in jih naprosil, naj mu pomagajo organizirati šolstvo v državi. Jezuiti so namreč znani kot temeljiti in vestni učitelji s stoletnimi izkušnjami in to je za Haile Selasija najvažnejše. Njihova vera ga ne briga.

STEPE SE SPREMINJAJO V POLJA

Ko je Hruščev prišel na oblast, je naznanil, da hoče za vsako ceno oskrbeti prebivalstvo z dovoljno hrano. Izdelani so bili načrti, po katerih naj bi se nerodovitne stepe širne Sibirije spremenile v orno zemljo. Gre za ogromno ozemlje, razsežnejše kot marsikatera evropska država. Pretekli teden je bilo v Novosibirsku zborovanje, na katerem so Hruščevu poročali, da je bilo v zadnjih 2 letih izročeni poljedelstvu že približno 5 milijonov hektarov stepe.

V teh neobljudenih krajih nastajajo vasi in se bodo malo po malo dvignila tudi mesta. Ruski narod ima na razpolago skoro neomejen življenjski prostor.

PAMETEN NAČRT

Z dežele prihaja v mesta, kot je znano, že zjutraj dosti dijakov, ki še šele zvečer vračajo domov. Do prihoda vlaka se potepajo po ulicah ali prezebajo na postajah. Da bi šolarji ne zgubljali dragocenega časa, marveč se že na postaji pripravili za prihodnji dan, nameravajo v Italiji urediti na večjih postajah posebne čakalnice za dijake. Po avstrijskem zgledu bodo tu imeli na razpolago knjige, kuhalnike za ogrevanje jedi, kopalnico in zdravniško sobo. Ministrstvo prosvete bo poskrbelo, da je v teh čakalnicah tudi pomožno učno osebje, ki naj dijake nadzira.

STANOVANJSKA BEDA. V VELEMESTIH

Neapelj je eno najbolj gosto naseljenih mest na svetu. Ker prihajajo z dežele vedno novi priseljenci, so ljudje natrpani tudi v podzemskih prostorih brez oken. V votlinah in malih prizidkih prebiva okoli 8000 družin. Nad 30.000 družin je pa stlačeni v sstanovanjih, kjer v enem prostoru spi in kuha po več rodbin skupaj. Pomešani so stari in mladi, moške in žene, fantje, dekleta in otroci. To je ena največjih nesreč za Neapelj.

ZAGONETNA VILA

Ameriška veleposlanica v Rimu, znana gospa Klara Luce, ima svoje stanovanje in urade v razkošnem dvorcu Taverna. Pred kratkim je počil glas, da se je diplomatinja nič manj kot zastrupila s svinčenim arzenatom.

Tega da je kriv — strop v njeni spalnici, od koder je padala stara barva, ki jo je veleposlanica vdihovala. Strokovnjaki so izjavili, da je to nemogoče: gospa Klara bi morala barvo z žlico jesti, da bi se zastrupila. Gospa je na vsak način bolna in se mora zdraviti.

Istočasno je zgorela polovica gaja, ki obdaja prekrasni rimski dvorec gospe Klare. Zares zagonetna vila!

POROKA

Prijatelj našega lista iz Ljubljane dr. Alojzij Rustja se je pred kratkim poročil z g. Slavico Bavčar. Cestitamo!

NOVICE

RAZPRAVA PROTI ŠKEDENJCEM

Tržaško porotno sodišče bi se moralo pretekli teden odločiti, ali priznava veljavnost londonskega sporazuma, po katerem ne smejo oblasti nikogar preganjati zaradi dejanj, ki jih je zagrešil v politični borbi za državno pripadnost tržaškega ozemlja. Tako se glasi 6. člen, ki ga je generalni komisar Palamara priznal in uveljavil s posebnim odlokom na našem področju.

Če bi sodišče Palamarovo odredbo spoštovalo, bi se bili Škedenjci vrnili k svojim družinam že predpreteklo sredo zvečer. Sorodniki in prijatelji so jih čakali pred sodno palačo, da jih po 16 mesecih objamejo, a so se hudo razočarali: sodniki so namreč izrekli prav salomonsko razsodbo. Sklenili so, da bodo o veljavnosti londonskega sporazuma in Palamarovega odloka *sklepali pozneje*, za sedaj naj se pa zaslišijo še vse prijavljene priče.

To se pravi, da bo razprava trajala še kak teden. Škedenjci, ki sede že 16 mesecev po krivici v ječi, in njihove družine naj torej še naprej trpijo in se žalostijo.

Sklep sodišča je izzval v naši javnosti splošno nevoljo. Čemu mučiti toliko družin, ko bodo obtožence navsezadnje morali vendarle oprostiti.

JAMSKI LJUDJE

Na Francoskem se je našlo 9 oseb, med njimi en živinozdravnik in trije visokošolci, ki so sklenili, da se za 2 tedna umaknejo v gozdno duplino. Preizkusiti so hoteli, kako so živeli ljudje v kamniti dobi in ali bi se mogli ohraniti pri življenju, ako bi bodoča atomska vojna uničila obstoječo kulturo.

Slekli so se, ovili v ovčje kožuhe ter se namestili v gozdni rupi. Sklenili so, da se bodo hranili samo od tega, kar jim nudi narava. Poglavitna jed so bili polži, grizli so korenine in različne trave, lovili po potokih rihe z golo roko in ulovili tudi kakega zajca. Prve 3 dni je bilo zelo hudo, vendar so vsi ostali pri življenju. Nihče ni obolel, a tudi prehladili se niso. Samo trebušček se jim je zelo stisnil v 2 tednih so zgubili povprečno po 11 kg na teži. Bolje torej, da ne pride do atomske vojne.

NAS PRAV MALO BRIGA

Pretekli teden so v Ameriki izbrali izmed 72 tekmovalk najlepše deklet na svetu. Zmagala je 20-letna hči protestantskega pastora Carol Morris. Druga je Nemka, tretja Švedinja, četrta Angležinja in peta Italijanka Galli. Katera je najlepša, nas malo briga. Bolj važno je, katera je najbolj pametna in najboljšega srca. Večkrat se namreč primeri, da je dekle prav lepe postave največja — goska.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE za Tržaško ozemlje

BO UPRIZORILO V SOBOTO, 4. AVGUSTA
OB 21. URI NA DVORČU GOSTILNE
VIZINTIN (na trgu) V NABREZNI

drama Ivana Cankarja

MARTIN KAČUR

SODNIKI V KRILIH

Italijanske odvetnice in pravnice, navzoče na mednarodnem zborovanju pravnih v Benetkah, zahtevajo od države, naj jim odpre pot tudi do vseh služb na sodnijah. V današnjem času, ko se povsod priznava popolna enakopravnost obeh spolov, je predlog utemeljen in bo zato prodrl. Tako bo Italija dobila s časom sodnike v krilih.

NEUMNO SE JE POSTAVLJAL

Nad ljudskim kopalščem Licola v Neaplju je v četrtek letal pilot Barbato. V zraku je delal take umetnije, da je zlasti ženski svet navdušeno ploskal in mahal pogumemu zrakoplovcu. Pri enem njegovih drznih ovinkov je pa tako nizko priletel, da je s kolesom trčil v skupino deklet in razčesnil glavo 14-letni Mazzocchi. Letalca so kajpada takoj zaprli.

PIKA JE PIKNILO!

Navadno beremo, kako skušajo ljudje iz ječe pobegniti, ne pa, da se trudijo, kako bi noter prišli. In vendar se na svetu tudi to primeri. V Nici živi Jakob Pik, ki s svojo beraško pokojnino ne more ne živeti ne umreti. Piknilo ga je, da je najboljši, ako pride v zapor, kjer bo imel hrano in posteljo. Šel je zdoma, pustivši gospodinjico listek, da ji ne bo plačal najemnine. Ko je dva dni zaman čakal, da ga zgrabi policija, je jezen stopil v restavracijo in si naročil razkošen obed ter nato izjavil, da računa ne bo poravnal. »O nič ne de« — je dobrodušno odvrnil gospodar — »saj vidim, da ste revež!« Pik je naredil zatem tretji poskus: podložil je policaju nogo, da je mož telebnil vznak na tla. Ko stražnik vstane in

NESREČNI OČE

Posestnik Scarabattolo iz okolice Padove je ravno končaval orati s traktorjem zemljo okoli domače hiše, ko mu priteče nasproti 2-letni sinček Renzo ter se tako nesrečno zaplete v kolo, da je revček končal spodaj. Obupani oče je potegnil izpod stroja popolnoma zmečkanega otroka.

»IMAM ŠTIRI ŽENE«

Črnc Jakob Mugvzo je tako blazno divjal po ulicah Pretorie, glavnega mesta kolonije Rodezije, da je s svojim motornim kolesom ogrožal življenje mimoidoščih. Ko ga je sodnik imel kaznovati, je Jakob zavkrali: »Imam 4 žene in 18 otrok. Ne kaznujte me, ker moram skrbeti za 23-člansko družino«.

Kljub 4 ženam bo Jakob sedel 14 dni v ječi.

vidi pred seboj bednega Pika, ga le vljudno opomni, naj drugič bolj pazi.

Piku ni preostalo drugega, ko da se vrne k stari gospodinjici in pri njej naprej strada.

Šibki Egipt proti zapadnim velesilam

(Nadaljevanje s 1. strani)

1869, ko so prebili in odprli Sueško ožino. Toda škoda, ki bi jo trpela, bi bila ogromna.

Pot iz Indije in dežel ob Tihem oceanu do raznih evropskih pristanišč je namreč, če gre okoli Afrike, 8 do 15 tisoč kilometrov daljša kot ona skozi Suez. Kolika zuga časa in denarja!

Če bi se položaj zaostril do skrajnosti, ima torej Naser tudi zelo učinkovito gospodarsko sredstvo pri roki, s katerim se lahko bojuje.

PRAVICA JE NA STRANI EGIPTA

In kaj je Naser pravzaprav zagrešil, da mu nekateri groze z oboroženo silo in da sta Velika Britanija in Francija položili roko na vse egiptovske državne in zasebne bančne vloge? Na svojem ozemlju je poddržavil zasebno podjetje!

Kako se morejo Angleži nad tem zgražati, ko so pred nekaj leti oni sami poddržavili v svoji deželi cela industrijska področja z nešteti tovarnami? Človek se sprašuje, zakaj bi ne smel Naser ravnati enako v prid svojega ljudstva.

Res je sicer, da je bil prekop zgrajen s tujim, v prvi vrsti s francoskim denarjem. Dela so stala 400 milijonov zlatih frankov. Pozneje so stopili v družbo še drugi inozemci: v zadnjem upravnem svetu podjetja je sedelo 16 Francozov, 9 Angležev, 5 Egipčanov, 1 Amerikanec in 1 Nizozemec. Toda tuje ne upravljajo prekopa iz golega človekoljubja, temveč vlečejo iz podjetja silne dobičke: 100 milijonov dolarjev na leto, od katerih prejme Egipt le 7 odstotkov. Kapital, vložen v prekop, je že zdavnaj izplačan. V domala enem stoletju se je popedeštoril ter omogočil tujim delničarjem, da žive po vlemestih zapada brez dela v največjem razkošju.

Revni Egipt ni mogel vložiti v prekop mnogo denarja, pač pa je stavil na razpolago delavce, od katerih je med 10-letnimi deli zgubilo 25.000 svoje življenje. Če bi Naser ne dal delničarjem niti vinarja odškodnine, bi to ne bila nobena socialna krivica. Kljub temu jim je zagotovil, da jim bo izplačana polna vrednost njihovih delnic po današnji ceni na pariški borzi.

Pravica je na strani Naserja in zato bo v borbi, ki so mu jo vsilili, prav gotovo zmagal.

Dopisi s Tržaškega

BAZOVICA

Naša vas postaja čedalje bolj privlačna izletniška točka. Vsak dan in posebno še ob nedeljah ter praznikih stoje pred vaškimi gostilnami vrste avtomobilov ter drugih motornih vozil, na katerih se pripeljejo številni Tržičani uživati nekaj svežega zraka. Priznati moramo, da so naši gostilničarji v povojnih letih mnogo naredili za izboljšanje svojih obratov. Toda veliko več bi se dalo še napraviti, če bi oblastva, predvsem pa Urad za tujski promet, pokazala za ta del tržaškega Krasa vsaj malo več razumevanja. Bazovica ima danes vse pogoje, da se razvije v živahno tujskoprometno središče, kar bi brez dvoma koristilo ne samo Bazovcem, temveč vsem tukajšnjemu gospodarstvu. Da do tega pride, je prvenstvena dolžnost tržaške občine. Ta bi morala izvršiti v vasi nekaj malenkostnih, toda neobhodno potrebnih javnih del. Potrebno je predvsem, da se temeljito uredijo vse ceste, da se izpelje kanalizacija, posadijo drevesa, postavijo na nekaterih mestih klopi in javne pipe. Stroški bi ne bili veliki in bi se v kratkem času prav gotovo sami izplačali.

Prej ali slej bi morali tudi razširiti telefonsko omrežje, saj je ta naprava danes neobhodno potrebna.

Upamo, da se bo nova občinska uprava nekoliko več pozanimala za našo vas, kakor se je sedanja. In prav to je bil namen zgornjih vrstic.

NABREŽINA

V sredo je okrog 100 deklic iz devinsko-nabrežinske občine odšlo na poletno letovanje v Forni di Sopra v Karniji. Isti dan se je vrnila skupina 100 dečkov, ki so prav tam preživeli mesec počitnic. Kolonijo je tudi letos organizirala naša občina. Denarna sredstva je dal na razpolago Urad za kolonije pri tržaški prefekturi.

Ravnatelj kolonije je letos učitelj g. Miro Tavčar iz Devina.

DEVIN

V drugi polovici maja je skupina delavcev Selada pričela kopati jarek, koder pojdejo vodovodne cevi na devinsko železniško postajo. To delo je bilo nujno potrebno, ker so vse hiše ob poti na postajo brez tekoče vode. Po večletnem posredovanju je občinska uprava lani končno izposlovala od oblasti potrebna denarna sredstva in tako omogočila zasebnikom, da si napeljejo vodo v hiše.

Nekoliko nerodno je le, da so z deli pričeli prav v začetku turistične sezone, tako da je vsa pot na postajo že več ko dva meseca razkopana, kar silno ovira promet. Veliko boljše bi bilo, če bi dela izvrševali postopno: izkopali naj bi nekaj metrov jarka, vanj postavili cevi ter jih takoj zagrebli. Te dni so pripeljali cevi in upamo, da jih bodo kmalu položili. Vsekakor bi bil čas, da se to važno delo enkrat za vselej zaključi.

Preteklo nedeljo je precejšnja skupina Devinčanov romala na Sv. Višarje. Vreme je bilo lepo in vsi so se prav zadovoljni, čeprav nekoliko trudni in ciknjeni, vrnili domov.

SESLJAN

O Sosljanu kot središču tujskega prometa smo že večkrat pisali. Danes se k tej zadevi vračamo, ker se nam zdi potrebno, da ponovno o njej spregovorimo.

Vsi strokovnjaki za tujski promet enodušno soglašajo, da je razvoj turizma v Sosljanu odvisen od volje devinskega princa, ki je lastnik skoraj vse tamkajšnje obale. Če bo ta nekaj naredil, bo obrodilo bogate sadove za vse, v obratnem primeru se pa ne bomo premaknili z mrtve točke.

Princ je sicer letos nekaj res ukrenil ob morju, vendar nas to pri najboljši volji ne more zadovoljiti. Kakor smo že pisali, je princ ustanovil na slikoviti ravnini ob morju, ki jo obdaja okrog 100 metrov navpično dvigajoče se skalovje, taborišče, namenjeno tujcem, ki ne morejo ali se nočejo nastaniti v hotelih. To so tako imenovani »campings«, kjer potnik lahko zelo poceni prebije počitnice. Tako taborišče je v Sosljanu poslovalo že nekaj let, in sicer v gozdčku pri Kraljevi gostilni.

Zdi se nam, da je prinčeva zamisel popolnoma zgrešena, ker prostor ob morju nikakor ni primeren za taka taborišča. Mirno lahko celo trdimo, da se je letos najlepši del sosljanske obale spremenil v pravcato »cigansko taborišče«. Neprijetno in mučno se počuti človek, ko v tem romantičnem kraju nenadoma zagleda pred seboj vrsto šotorov, raznih barv in velikosti, okrog katerih si na pol nagi ljudje kuhajo kosilo ali pominjajo lonce. Nikjer ni nobenega drevesa, nobene niti najmanjše sence, tako da mora biti življenje v šotorih podnevi nemogoče. Nedaleč od taborišča je moderno opremljena restavracija, ki so jo pa namestili kar v bivših ameriških barakah. Na račun restavracije smo slišali marsikatero pikro pripombo. Ljudje se pritožujejo, da so cene previsoke in da je kuhinja slaba.

Pred vhomom v park pa sameva zapuščeni in opustošeni hotel, ki bi moral biti duša tujskega prometa v Sosljanu. To stavbo bi moral princ čimprej obnoviti, nato urediti bližnji krasni park ter razna danes zapuščena igrišča. Le na ta način bo prispeval k razvoju tujskega prometa, od katerega bi lahko živelo precejšnje število domačinov.

LONJER

V noči od ponedeljka na torek nas je nepričakovano obiskala naša stara znanca — burja, ki je s precejšnjo silo divjala do srede. S hudim vetrom niso prav nič zadovoljni naši kmetovalci, ker jim povzroča precejšnjo škodo na povrtnini in trtah.

Čudno se sliši, toda burja je spravila v bolnišnico tudi našega domačina 28-letnega Justa Pečarja. Mladenič se je na motorju vozil proti Opčinam, ko se je zaradi močnega sunka vetra prevrnil z motorjem ter obležal na cesti. Ob nezgodi je zadobil razne udarce po vsem telesu in se bo moral nekaj dni zdraviti v bolnici.

Želimo mu, naj čimprej okreva!

Že nekajkrat smo v Novem listu izrazili željo, da bi tržaška občina ponovno uvedla službo poljskega čuvaja, ki smo ga v Lonjerju imeli do septembra 1943. Čez dober mesec bo začelo zoreti grozdje ter bomo že mislili na spravlanje jesenskih pridel-

kov. In prav ta čas so na delu poljski tatovi, ki povzročajo kmetovalcem občutno škodo. Zato bi bilo zelo koristno, da bi vsaj za ta čas imeli v vasi poljskega čuvaja. Ko smo prosili občinsko upravo, naj ugodi naši želji, so nam vselej odgovorili, da ne potrebuje mo čuvaja, ker imamo mestno in gozdno policijo. To drži, toda ti ljudje izvečine sploh ne poznajo naše vasi in njene ljudi. Kako naj ti čuvajo naša polja, če ne poznajo njihov lastnikov? Tudi do l. 1943 smo imeli mestno in gozdno policijo, toda poleg te je bil še poljski čuvaj, ki je vestno izvrševal svojo službo in s katerim smo bili vsi zadovoljni. Kakor slišimo, so nekatere podeželske občine že zdavnaj uvedle to službo. Zakaj je noče vzpostaviti mestna občina, ki ima prav gotovo večje denarne možnosti, kakor male ter uboge podeželske občine na Tržaškem?

BARKOVLJE

V začetku preteklega tedna je pri nas in ob vsej obali do Grljana vladalo veliko pričakovanje za ljudsko veselico, ki ga je v dobrodelne namene priredil Italijanski rdeči križ. Časopisi so nekaj dni prej pisali o dogodku dolge članke ter vabili Tržičane, naj se veselice udeležijo v obilnem številu. V Grljan in Sosljan je vozil poseben parnik. Miramarski grad je bil krasno osvetljen z žarometi in v tamkajšnjem parku se je ob zvočku lepih melodij vrtela tržaška gospoda. Prekrasno je bilo opazovati čudovite igre umetnih ognjev najrazličnejših barv. Vse obrežje je bilo lepo okrašeno in so za to priliko bili določili tudi posebno nagrado za tistega, ki bi najlepše okrasil svoje obrate.

Prvo nagrado (30 tisoč lir) je prejela restavracija Tritone, drugo pa bencinska črpalna Aquila. Mnogi udeleženci pa niso bili prav nič zadovoljni s to veselico, češ da so bili tako ples v Miramaru kakor tudi vse druge zabave dostopne le petičnim gospodom.

JEZERO

Po imenu sodeč bi človek mislil, da je naš kraj dežela jezer, deročih rek in mrzlih potokov. Toda čeprav naši vasi pravijo Jezero, nimamo niti rek niti potokov, ampak le smrdljiv kal, ki bi ga morda kak od vina vesel Tržičan znal zamenjati z jezerom. Dolej nimamo niti tekoče vode, ki bi jo v današnjih vročih dneh krvavo potrebovali.

To smo ponovno napisali, da ne bodo oblastva pozabila na vodovod, ki so ga nam obljubili in ga nestrpno čakamo. Čas bi bil, da bi končno pričeli z deli ter nas rešili strašne muke, ki jo že težko prenašamo.

OPOZORILO

Kmetijsko nadzorništvo sporoča, da je od Ministrstva za kmetijstvo in gozdove prejelo vsoto 600 tisoč lir, ki je namenjena izboljšanju tukašnje kosekerije. Nadzorništvo sedaj pripravlja podoben osnutek raznih izboljšanj, ki ga bo čimprej objavilo.

OBVESTILO

Solsko skrbništvo sporoča, da so v risalnici Realne gimnazije v ulici Lazzaretto Vecchio 9/II objavljene prednostne lestvice prosilcev za povzemanje nadomestna mesta na srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom za šolsko leto 1956/57.

Prednostne lestvice bodo na vpogled vsak dan od 9. do 12. ure do vključno 9. avgusta t. l.

**Ali si že poravnal
naročnino?**

— Dopisi iz Goriške —

IZ PEVME

Naša vas je v nedeljo svečano proslavila praznik sv. Ane, svoje zaščitnice. Ta dan je bil letos tembolj slovesen, ker nas je obiskal nadškof msgr. Ambrosi, ki je podelil okoli 40 otrokom zakrament sv. birme. Pevmečani so hoteli visokemu cerkvenemu predstavniku izkazati vso čast in spoštovanje. Postavili so mu dva slavoloka, enega v začetku vasi, drugega pred cerkvijo z napisom »Pozdravljen nadpastir«. Vsa vas je bila okusno okrašena, posebno pa še cerkev, ki je že sama po sebi lepa in zares umetniško poslikana. Pred slavolokom so sprejeli nadškofa in njegovo spremstvo vaščani. V imenu vernikov ga je pozdravil domači župnik, nato še birmanka, ki mu je poklonila lep šopek cvetic. Pred sveto birmo je nadpastir v lepem govoru poudaril življenjsko pomebnost naše sv. vere, nakar je po naše govoril še kanonik dr. Kjačić. Vsa slovesnost je potekla v najlepšem redu. Z lepim petjem so se prav posebno izkazali naši cerkveni pevci, ki so prejeli od nadpastirja javno pohvalo. Vsi so bili z velikim dnem zadovoljni: nadpastir, verniki, predvsem pa birmanci in njihovi botri. Tudi ob tej priliki je marsikdo spoznal, da le vera ustvarja v človeku zares živo notranje zadovoljstvo in srečo.

V teh toplih dneh vsi Pevmečani živo občutimo krivico, ki nam jo je povzročila Ustanova treh Benečij s tem, da je zaprla dohod do najbolj svežega studenca v naši vasi, to je onega v Plazu. Odkar obstaja naša vas, smo Pevmečani vedno uživali hladno studenčnico. Sedaj pa pride napol državna ustanova in nam s posebno ograjo zapre dohod do studenca! Pa recite, da to ni vnebovpijoča krivica, ki bi je ne smel zagrešiti niti surovi zasebni lastnik, kaj šele ustanova, ki uživa bogato državno podporo.

IZ PODGORE

Tiho in na skrivaj je pred nekaj dnevi obiskala našo predilnico posebna štiričlanska komisija visokih uradnikov ministrstva za industrijo iz Sovjetske zveze. Več ur si je temeljito ogledovala ustroj naše tovarne. Zdi se, da so se gostje posebno zanimali za novi rayonski oddelek. Po ogledu je komisija odpotovala zopet v Milan. V nekem goriškem baru si je zaželela »vodke«, a ker je ni dobila, je nadaljevala svojo pot.

Zanimanje ruske industrije za našo podgorsko tovarno je vsekakor pomembno in bo verjetno obrodilo tudi praktične koristi.

Ob istem času je obiskal svoje podjetje tudi lastnik predilnice g. Foniella. Preučil je zdravstvene razmere, ki so se zaradi nezdravih plinov v novem tovarniškem oddelku zelo poslabšale. Ravnatelj podjetja in kemik Bader sta mu vso stvar temeljito pojasnila, nakar je g. Foniella pisal županu dr. Bernardisu pismo, v katerem pravi, da je vodstvo podjetja že marsikaj ukrenilo, da se nevarnost za zdravje delavstva in podgorskega prebivalstva omeji, a da bo v bodočnosti napravilo še nove korake, da se nevarnost sploh odstrani.

Delavstvo in prebivalstvo sedaj napeto pričakujeta, da se moška beseda in svečana obljuba zares čimprej uresničita.

ŠTMAVER

Štmaverci se veselimo sedanjega prelepega vremena, čeprav nam vročina povzroča posebno pri živini marsikatero skrb in muko. Zato smo zadovoljni z vsako vestjo, ki se tiče napeljave vodovoda v Oslavje in v našo prelepo vas. In res je pretekli teden prefektura odobrila sklep mestnega sveta o gradnji vodovoda na Oslavju in v Štmavru. Uradniški konjiček, ki je sicer zelo počasen, je torej zopet napravil korak naprej. Pregovor pravi, da, tudi kdor počasi gre, pride do svojega cilja. Tako bo tudi z našim vodovodom. Upali smo sicer, da bodo že poleti začeli z deli, a smo se tudi to pot zmotili. Zato naprošamo gospoda župana, naj poskrbi, da se čimprej opravi vse birokratske formalnosti. Drugače bo dr. Bernardis doživel sramoto, da se ne bo njegov načrt uresničil niti v drugem četrtletju, če nam bo po prihodnjih volitvah še županil.

Precej veselja in zadovoljstva imamo letos z breskvami, ki se tudi dobro prodajajo. Šaj je njihova cena primerno visoka, tako da z njimi zares nekaj zaslužimo. Tudi trta dobro kaže in, če nam tudi za naprej prizaneša s točo, bo trgategv kar dobra.

SOVODNJE

Naš občinski svet je na eni svojih zadnjih sej odobril nakup nove opreme za anagrafični urad, kar bo stalo občino 340 tisoč lir. Svetovalci so tudi sklenili popraviti pot z Vrha do zagrajske ceste, ker se, kakor smo že poročali zadnjič, predvidevajo v letošnji jeseni velike slovesnosti na Vrhju sv. Mihaela in v Sredipolju. Občinski svet je preučil tudi načrt, po katerem naj bi se razširilo šolsko poslopje v Rupi, kjer naj bi ustanovili otroški vrtec. Glavno breme za gradnjo vrta, ki bi stal pet milijonov, bi padlo na občino, saj je ONAIR pripravljena prevzeti nase le opremo, ki bi stala en milijon. Ker pa izkazuje občinski obračun tudi za leto 1955 nad sedem sto tisoč lir primanjkljaja, bi bil izdatek 4 milijonov za našo revno občino vsekakor precej obremenilen. Upajmo, da bo občinska uprava s posredovanji v Rimu končno vendar uspela dobiti primerno državno podporo, da bo mogla izvesti vsa večja javna dela.

OB 400-LETNICI SMRTI SV. IGNACIJA

Dne 31. julija t. l. je minilo 400 let, odkar je umrl ustanovitelj jezuitskega reda sv. Ignacij Lojolski. Gorica mu je posvetila svojo morda najlepšo cerkev. Ta stoji na lepem Travniku pod goriškim gradom. 400-letnico homo Goričani slovesno obhajali v začetku jeseni.

IZ TRŽIČA

Prejšnji četrtek so naše ladjedelnice proslavile, kakor vsako leto, delovne jubileje 43 dolgoletnih uslužbencev, ki so v njih odslužili skupno 1285 let. Slavnostni govor je imel inženir Smeraldi. Slavljenecem je čestital zaradi vestnega dela v podjetju ter jim izročil v ovojnici prilično nagrado v denarju.

Naša občinska uprava je izdelala celoten melioracijski načrt za rižansko polje (Lisert). Na tem področju mislijo postopno zgraditi

nekaj tovarn, kar bi bilo koristno tudi za ves slovenski Kras.

Dne 5. avgusta bodo pri nas splovili 10.900-tonsko potniško ladjo, ki bo vozila na progi Italija—Egipt. Nosila bo ime »Ausonia«. Botrovala ji bo gospa Karla Gronchi, soproga predsednika republike.

Lastnik nove ladje, ki je zgrajena na najmodernejši način, je pomorsko društvo »Adriatica« iz Benetk; dolga je 159 in široka 21 m.

KRMIN

Krminski konzorcij za obrambo proti toči je tudi letos s streljanjem preprečil, da bi toča povzročila polju večjo škodo. Od 30. maja do 17. julija so pri nas izstrelili na 49 postajah 800 raket. Najhujša nevihta je bila 17. junija. Tudi to pot je toča povzročila le 10 odstotkov škode na pridelkih v Dolenju in 5 odstotkov v Angorisu. Po zaslugi raket je bil tudi Števerjan v vseh letošnjih nevihtah obvarovan pred točo.

Tehnični urad za obrambo pred točo v Benetkah je poslal medtem našemu konzorciju 50 raket nove vrste, da se preizkusi tudi pri nas njihova učinkovitost, kakor se je preizkusila že v Veroni.

DVE ŽRTVI SOČE

Soča je zlasti za mlade ljudi prevabljava, da bi v njej ne iskali osvežitve v toplih julijskih in avgustovih dneh. Vsako leto pa zahteva bistra hči naših planin tudi svoje žrtve. V zadnjih dneh sta v soških valovih pri Sovodnjah utonila mlad vojak iz notranjosti države in 21-letni ognjegasec Vincenc Pecol iz Moše. Naj jima sveti večna luč!

PROSLAVA ZAVZETJA GORICE

Pripravljalni odbor je razglasil spored proslave 40-letnice zavzetja Gorice po italijanski vojski leta 1916. Prvi dan proslave bo 8. avgusta. Pred prefekturo na Travniku so že postavili dva visoka stebra iz jekla, zgrajena na račun rimske občine za obešanje zastave. Eden izmed njih se nahaja dva metra od mesta, kjer je do prve svetovne vojne bil spomenik sv. Ignacija, katerega so pozneje prenesli v večjo bližino travniške cerkve. Pred nekaj dnevi pa je italijanski tisk sprožil misel, naj bi se spomenik pomaknil še bliže cerkvi. Zdi se pa, da sta stebra rešila tudi spomenik sv. Ignacija pred novim prenosom. Tako vsaj javlja travniški župnik v pismu, v katerem obvešča javnost o obnovi zakristije in stopnišča cerkve.

Drugi dan proslave bo 12. avgusta. Posvečen bo spominu italijanskega rodoljuba Karla Favettija. Slavnostni govor bo imel pesnik Biagio Marin. Podobne proslave se bodo nadaljevale tudi še v novembru, ko bodo prišle na Kras tisočglave množice izletnikov in bojevnikov iz vse Italije.

OBVESTILO ZA SOLNIKE

Na razglasni deski didaktičnega ravnateljstva šol s slovenskim učnim jezikom — Gorica, ul. Croce 3, je ministrska odredba štev. 6500/11/SP z dne 18. 6. 1956 o nameščanju učiteljstva na večernih šolah za leto 1956-57.

Clen 8. odloča, kako je treba vložiti prošnje. Rok zapade 15. 9. 1956.

ROMANJE NA BARBANO

V nedeljo, 11. avgusta, bodo slovenski verniki z Goriškega roma'lj na Barbano. Kdor se želi udeležiti romanja, naj se vpiše pri fotografu Stefanu Kleindinstu na Travniku. Počnina stane 400 lir. Odhod s Travnika bo ob 6.30.

Beneška Slovenija - Kanalska dolina

ŠEMPETER SLOVENOV

Pred kratkim se je zbral v Sv. Kvirinu ob Nadiži poseben odbor, ki je pripravil vse potrebno, da se pri Sv. Kvirinu obnovi stara navada »šagrec« v prvi nedelji avgusta. Na starodavni praznik prodajajo znano »beneško gubnico« in vino »čividin«, ki ga pridelujejo v domačem kraju. Od vsepovsod pridejo k Sv. Kvirinu na »šagro« izletniki. Letos jih bo zlasti veliko s Kobarškega in Tolminskega ter Goriškega in Tržaškega. Prav je, da se držimo svojih starodavnih običajev in da jih oživljamo, kjer smo jih zaradi napačnega pojmovanja napredka že opustili. Eden najstarejših je omenjena »šagra«, ki bo po več letih zopet enkrat v Sv. Kvirinu, kjer so se skozi stoletja zbirali pod košato lipo naši pradedje ter vodili svojo obširno samoupravo.

PRAPROTNO PRI SV. LENARTU

Povsod se najdejo neprijatelji in rušilci zdravega kmečkega združništva. Dolgo časa so ljudje v Albani godrnjali, da ni pri tamkajšnji mlekarji vse v redu. Sir, ki so ga tam izdelovali, je postajal vsak dan slabši. Ker niso mogli odkriti pravega vzroka, so po večini krivili mlekarja, da ne zna delati sira. Posebno so se zaganjali proti njemu nekateri močnejši kmetje iz okolice, ki so bili, kakor se je pozneje izkazalo, resnični krivci vseh nerednosti in goljufij v mlekarji. Nekateri večji kmetje so namreč posneli mleko doma ter oddajali mlekarji vodeno brozgo. Mlekar jih ni mogel razkinkati, ker je bila zadržana posnemalnica mleka pokvarjena. Ko pa je mlekarja kupila novo, so

končno odkrili grdo in nepošteno izkoriščanje tujih žuljev. Vsi krivci so morali plačati po 5000 lir globe. Morda je bila kazen še prenizka, zakaj sleparili so dalj časa zaporedoma.

IZ DREKE

Na svoji zadnji seji v mesecu juliju je naš novi občinski svet sklenil podaljšati dve občinski cesti. Občini so že obljubili 18 milijonov lir posojila po nižjih obrestih, ja bo mogla v najkrajšem času izvesti to velevažno javno delo, ki bo znatno koristilo celotnemu gospodarskemu razvoju občine in okolice.

IZ KLODIČA

Predpreteklo nedeljo so v Klodiču slovesno obhajali god svojega zaščitnika sv. Jakoba. Da bi povzdignili praznik, so se vrnili začasno domov celo nekateri izseljenci iz Belgije, služeči si trdi vsakdanji kruh v tamkajšnjih rudnikih. Saj je znano, da so Klodičani še na poseben način zvesti stari običajem svojih pradedov in očetov. Za njih je žegnanje ali šagra nekaj svetega. Po stari navadi so iz veselja in židane volje zažigali kresove, pa tudi zavrteli so se mladi in stari v večernem hladu na prostem.

KRAVAR

Kravar pri Sv. Lenartu je bil z odlokom, ki ga je podpisal predsednik republike, povišan v samostojno župnijo. Prvi župnik nove župnije v Beneški Sloveniji je postal mladi in podjetni g. Jakulin Jože.

Naša fara naj v najlepši slogi s svojim župnikom živi, se razvija in napreduje!

IZ ČEDADA

Veliko veselje je zavladało v našem mestu, ko smo zvedeli, da je ministrstvo za pošto odobrilo 36 milijonov lir za zgradnjo novega poštnega poslopja, ki bo opremljeno tudi s pripravami za telekomunikacijo.

Novo poslopje bodo zgradili v sredini mesta blizu trga sv. Frančiška. Novi poštni urad je za naše mesto nujno potreben, saj je bil dodanašnji premalo prostoren in za potrebe modernega prometa nepripraven.

IZ RABLJA

Na Strmcu pod Mangrtom smo pred nekaj dnevi pokopali zavednega Slovenca Valasa Franca. Obilna udeležba pri pogrebu je pričala, kako smo pokojnika vsi vaščani spoštovali. Podlegel je zastrupitvi s skvarjenim mesom. Z njim se je zastrupila tudi njegova žena. Nekaj dni pred tem žalostnim dogodkom pa je odšel k vojakom njun sin, ki ju je pustil še zdrava. Mladeniču vsi želimo, da bi z božjo pomočjo prenesel težek udarec, pokojniku pa naj sveti večna luč.

Rudarji iz Rablja so si v predpreteklem tednu izvolili notranjo komisijo.

Pri teh volitvah je s 477 glasovi zmagala CGIL, medtem ko je pri zadnjih imela le 375. CISL je to pot dobila 252 glasov.

ZABNICE

To nedeljo priredi videmski kolesarski klub 204 km dolgo tekmo s Predila do Vidma. Zmagovalci bodo nagrajeni z denarjem in s pokali. Pri nas je že živo poletno življenje; prišlo je že zelo veliko letoviščarjev in tudi število romarjev na Sv. Višarje se vedno bolj množi. V kratkem pride na svetlo goro tudi večje število tržaških Slovencev.

Rojan

R. B.

(Zgodovinska slika)

Komaj poldrugo sto let tega je bil Rojan še oddaljeno predmestje Trsta, kamor so hodili meščani kaj radi na nedeljske »fraje«. Danes pa je Rojan že zgneten v morje tržaških hiš kakor vsi nekdanji predmestni deli. Zginile so stare »fraje« pod košatimi lipami bahatih gostiln; ni več nekdanjih gozdov in pašnov po brežinah. Ostali so le spomini na stare, lepe in patriarhalne čase.

Nekoč je bila tržaška okolica vsa zelena. Zelenelo je posebno dosti cerov. Tudi po rojanskih bregih je skozi njih vejevje brila kraška burja in pihala v nižino, koder so se od Rojana pa tja do ulice Valdirivo parile močvare in soline. V Rojanu spominja na te cere ime ulice »Cerreto«.

Rojan je mnogo mlajši od Trsta, ki so ga bili ustanovili že stari Karni. Ime Rojan se prvič omenja v listini od 25. aprila 1392, v kateri neki Miha Trina priznava, da je prejel v zakup vinograd od tržaškega meščana Franca da Rimini. Drugič beremo to ime l. 1463 za časa vojn z Benečani. Takrat so Tržčanji postavili osem utrdb izven mesta. Ena teh je stala ob koncu ulice Geppa »nedaleč od Rojana«.

Ime Rojan se da lahko tolmačiti iz besede »roja« (roggia). Med openskim hrihom in Škorkljo teče — danes seveda pokrit — potok Martezin. Od struge so napeljali rojo

ali umetno strugico, da se je voda stekala na mlinska kolesa. Martezin se je izlival v morje tam, kjer stoje danes skladišča nove luke. Skoro vzporedno s tem potokom je šumljal Starobreški potok ali Ključ, ki je prišel v morje pod današnjo postajo; prej je tam stal »novi lazaret«.

V zvezi z nekim lazaretom se Rojan zopet omenja leta 1769. Lazaret je bil sezidan blizu starodavne cerkvice sv. Petra, ki so jo na samem zgradili že okoli leta 1050. Mandrijske hiše so torej stale že v prav stari dobi na mestu današnjega Rojana. Omenjeno cerkvico so pozidali spet leta 1769. Od takrat se je ohranila v Rojanu še do prve svetovne vojne »velika šagra« in potem ples pod lipo. Rojančani so se radi zavrteli, moški z mogočnimi »frkindiži« iz vidrine kože na glavi, ženske pa v pečah s petelinčkom na vrhu in v svilenih rutah, ki so jih z bogatimi čipkami zatikale za pas.

Rojančani se takrat niso šteli za meščane, ampak za nekaj vmes med temi in med vaščani. Trst se je namreč delil v mesto, v predmestne »kontrade« in v »vile«. Te slednje so bile vasi z lastnimi župani, kot na primer Šcedno. Vseh kontrad in vil je bilo 23 in so segale tja do Proseka in Bazovice. Meja med rojanskim predmestjem in trža-

skim mestom je tekla nekako od trga pod Škorkljo po ulicah Anastasio in Pauliana do postaje.

Rojan je živel dolga leta svoje posebno življenje. Po mestu so pravili, da je tam pri cerkvi sv. Petra zbirališče coprnice in čarovnikov. Znana je bila neka Marija Batistič, žena zidarja Franca. Na glasu je bila kot mogočna čarodejka. Imenovali so jo »striga dei dodixe morerie«. Stanovala je namreč s svojimi mačkami in mrtvaškimi lobanjami v ulici »Via dei dodici morerie«, takrat še imenitna pot v Rojanu, ki je bila ob straneh obsenčena od dvanajstih sikomor; odtod tudi ime ceste.

Ker smo že pri čudnih ljudeh, naj omenim, da so meščani skrivaj hodili po nasvetih k enemu vedeževalcu v Rojan. Ta je pa bil France Fratnik, bivajoč na »scala santa«. V rdeče pregrnjeni sobi, s špičasto kapo na glavi in v plašču s kljukastimi znamenji je kar strah vzbujal. Rojanski bubei so si plašno kazali hišo, kjer stanuje »coprnik«.

Pred malo več kot sto leti je bilo tudi rojanske romantične in strahov konec. Hiše so začele rasti kot gobe po dežju. Na mestu stare cerkvice so postavili novo v čast sv. Mohorju in Fortunatu, ki jo je l. 1858 posvetil škof Jernej Legat. Zanj je dosti prispevala družina Wassal, iz česar sklepam, da so se bogati trgovci začeli že tedaj naseljevati v Rojanu, ki je postal v prvi polovici preteklega stoletja pravi mestni okraj.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Zakaj nimamo slovenskih popevk?

Znano je, da so med najbolj priljubljenimi oddajami slovenskega in italijanskega radia v Trstu — in to velja tudi za druge radijske oddaje — popevke, to je pesmi, ki jim pravijo Italijani »canzette«, Nemci pa »Schlager«. Odtod se je udomačila tudi v slovenščini beseda »Slager«, ki pa ima nekoliko zaničljiv prizvok, ker pomeni pesem brez kake umetniške vrednosti. Morda so zaradi tega zaničljivega pomena take pesmi med slovenskimi skladatelji na slabem glasu, tako da jih nobeden ne mara zlagati. Posledica je, da sodobna slovenska glasbena kultura skoro ne pozna takih vrednih pesmi in take glasbe. Slovenske radijske postaje si morajo pomagati s tujimi pesmimi, italijanskimi, nemškimi, francoskimi in angleškimi, oziroma ameriškimi.

Mišljenje, da so take popevke, oziroma lahke glasbene stvaritve zaničevanja vredne in nekaj glasbeni »kiča«, spada med zakorenjene napačne pojme, ki se jih Slovenci cela desetletja krčevito držimo, ne da bi pa bili v tem tudi dosledni. Hočem reči, da se takl glasbi sicer posmehujemo, hkrati pa ne pozabimo odpreti radia, kadar so na programu domačih ali tujih radijskih postaj, ker ustrezajo pač okusu povprečnega radjskega poslušalstva in ker jih rad poslušamo za razvedrilo tudi tisti, ki sicer zna ceniti Beehovne ali S. Štakovičeve simfonije. In res ni mogoče zanikati, da pomenijo resnično razvedrilo in največkrat tudi glasbeni užitek ter da je že davno zastarelo pojmovanje, da nimajo nobene cene. Največje in najboljše radijske in televizijske posaje se zato trudijo, da bi bili njihovi programi lahke glasbe čim boljši in vedno novi. Njihovi strokovnjaki potujejo po Evropi in študirajo program drugih postaj ter lahko glasbo drugih narodov, da bi izboljšali lastne sporede. Tudi slovenske postaje posvečajo takim programom precej skrbi. Nikomur pa ne pride na misel, da bi bilo treba vzpodbuditi slovenske skladatelje, naj bi začeli tudi oni zlagati take pesmi in glasbo.

Bilo je sicer nekaj poskusov tudi na radiu Tretja, a ti so bili ponesrečeni. Besedilo pesmi je bilo namreč prevedeno iz tujih jezikov in tudi napevi so bili tuji. Vse skupaj se je slišalo v slovenščini nekam nenaravno in prisiljeno, zlasti ker tudi pevke niso bile kos svoji nalogi. Za tako petje je treba imeti posebno tehniko in tudi posebno barvo glasu. Tako se dogaja, da poslušamo rajši tuje pesmi in tuje radijske sporede, kar pa tu, kjer smo manjšina, za naše ljudi ni narodno najbolj vzgojno. V preprostem človeku se pojavi neopravičeni občutek, da smo Slovenci premalo kulturni, da bi lahko ustvarili tako glasbo, in da zmorejo to samo bolj »fini« narodi.

Marsikdo meni, da bi lahko glasbo in popevke mogle odlično nadomestiti narodne pesmi. Toda med umetnimi modernimi popevkami in narodnimi pesmimi je bistvena razlika, četudi so v bistvu na eni in isti potrebi in opravljajo isto funkcijo. Narodne pesmi niso namreč nič drugega kakor »lahka glasba«, oziroma »popevke« preteklih dob, ko so neznan ljudski skladatelj in pevec izrazili v njih splošno ljudsko razpoloženje. S stališča glasbene tehnike in kulture se te pesmi seveda ne morejo meriti s skladbami kakega Schuberta ali Wolfa, vendar imajo svojo ceno. Radi jih poslušamo, toda p e več so malne in preproste, da bi lahko izražale tudi čustva in razpoloženje modernega, pa četudi preprostega človeka. Iz te potrebe po novi ljudski glasbi oziroma pesmi so se rodile in se še porajajo moderne popevke. In iz tega razloga čuti tudi slovensko občinstvo potrebo po taki vedri glasbi in pesmih.

Ne gre za to, da naj taka glasba pri našem ljudstvu nadomesti potrebo po umetniško popolnejši »resnihi« skladbah, ampak za to, da naj bi nam naš umetniki ustvarili lastno, tuji enakovredno glasbo. Nikjer na svetu narodne pesmi preteklih dob ne na-

Lep uspeh našega rojaka

Priljubljeni kulturni delavec in glasbenik, naš goriški rojak prof. Mirko Rener, je imel v Torontu dva orgelska koncerta. Zadnjemu nastopu je prisostvovalo kakih dva tisoč poslušalcev, med njimi torontski kardinal Guigan in pet škofov. Oba koncerta sta odlično uspela.

Prof. Rener je do pred nekaj leti deloval na Goriškem. Vzgojil je izvrstne mladinski in številne mešani zbor ter bil dirigent orkestra bivšega Slovenskega mladinskega gledališča v Gorici. Napisal je več uspešnih skladb, med drugim glasbeno spremeljavo za Finžgarjevo ljudsko igro Divji lovec.

domeščajo popevk, le pri nas bi jih morale. To je nesmiselno in zastarelo pojmovanje. Večina tudi ne misli tako. Zato se ni čuditi, če najdemo na slovenskih prosvetnih prireditvah slovenskih društev na našem ozemlju razne dalmatinske »slagerje«, ker pač astrezajo ljudski potrebi po razvedrilo in užitku. Seveda pa bi bilo mnogo bolje, ko bi pri takih nastopih lahko uvrstili v programe umetniško kvalitetne ali vsaj dostojne stvaritve slovenskih skladateljev.

Mislim, da sem s tem izrazil mišljenje marsikoga, ki tudi čuti potrebo po lahki slovenski glasbi, pa bi rad vedel, zakaj nam je naši skladatelj ni ustvarjal. Morda bi bilo dobro, da bi se oglasil kak glasbenik in nam to povedal.

S. M.

Priznana plesalka Veronika Mlakarjeva

Je hčerka dveh svetovno znanih plesnih umetnikov, in sicer Pijsa in našega primorskega rojaka Pina Mlakarja, katerima je sedaj zaupano posebno vodstvo v ljubljanski Operi. Ko je bila stara komaj šest let, je že nastopila v münchenskem gledališču. Plesala je v vlogi malega mulata Zabi v starem braziljskem baletu Danina. Od takrat do danes je ustvarila številne težke vloge. Pred nekaj leti smo jo občudovali v Trstu, kjer je nastopila v vlogi Biljane v Hrističevi Ohrsdski legendi. Istega leta je gostovala v Münchenu in Berlinu, kjer je ustvarila izredno težak lik Samoroga v Cocteaujevem baletu Dama in Samorog. Kmalu po tem gostovanju je postala prva plesalka münchenske Opere. Njena umetniška rast in ugled sta se vedno bolj stopnjevali. Kljub temu pa ni nikdar pozabila na domovino, kamor je večkrat prihajala gostovat.

V začetku letošnjega leta je nastopila v glavni vlogi baleta Soba, ki so ga pod vodstvom slovitega koreografa Rolanda Petita uprizorili v Parizu. To je bilo prvo delo s kriminalno vsebino v zgodovini plesne umetnosti. Z isto francosko baletno skupino je gostovala v nekaterih večjih evropskih mestih, med drugim v Londonu in na Dunaju. Povsod je žela velik uspeh. Pred kratkim je gostovala na ljubljanskem festivalu, kjer je nastopila v vlogi plesne prvakinje pariške Opere in Flore v Straussovem delu Nekdanje svečanosti.

Veronika Mlakarjeva je izredno nadarjena umetnica z močno ustvarjalno silo, z odlično tehniko in s prefinjenim estetskim okusom. Kljub temu da je še mlada, že spada med najboljše evropske plesalke. Vse kaže, da jo še čaka b'esteča bodočnost.

Listi in revije:

5. in 6. št. «Umane»

Pred kratkim smo dobili v roke novo dvojno številko tržaške revije »Umana« za maj in junij. Kot smo svoj čas že zapisali, je to najboljša tržaška italijanska revija. Izdaja jo znana tržaška kulturna in politična delavka gospa Aurelia Gruber Benca.

Revija ima zelo aktualen značaj in posveča veliko pozornost tržaškim in splošno italijanskim političnim in kulturnim problemom. Tak je že kar uvodni članek, podpisan od uredništva. V njem nakazuje smer, ki bi jo morala zavzeti nova tržaška občinska uprava. Temeljiti bi morala na združenih socialističnih silah, ki so dobile v Trstu skupno 22% glasov in ki bi lahko predstavljale povezane s krščansko demokracijo dovolj močan in napreden blok, ki bi upravljal občino in izpolnil pričakovanje volivcev v socialnem pogledu. »Teh pričakovanj bi socialni demokrati ne smeli ponovno izdati za skledo leče z bogato obložene demokristjanske mize«, se glasi zaključek.

Med drugimi prispevki najdemo tudi zelo zanimiv članek urednice z naslovom »Zatemnjeno oko«, v katerem govori o razmerju med italijansko večino in slovensko manjšino na našem ozemlju. Nap san je seveda za italijanskega stališča, a tako, kot p ojujejo ta problem pošteni Italijani, ki bi radi bili pravični do Slovencev. Predvsem v članku ne naj-

demo puhlih nacionalističnih in žaljivih fraz, s katerimi večina tukajšnjih italijanskih časnikarjev pša o Slovincih in za katerimi je čutiti zagrizeno, besno sovraštvo nekdanjih fašistov in — strah. Gospa Aurelia Gruber Benca ima pogum, da pogleda stvarnosti odkrito v oči in da prikaže problem v vsej njegovi jasnosti. Zavzema se za boljše razumevanje in zlasti za boljše medsebojno poznanje med obema narodnostma na tukajšnjem ozemlju in pri tem se obrača predvsem na Italijane, ker oni so tisti, ki se stikov izogibljejo, kot da bi imeli pri tem kaj izgubiti. Treba je reči, da Slovincem tako pravičnega članka še nismo brali v tržaškem tisku.

Posebno omembo zaslužijo prevodi zelo lepih pesmi črnskih pesnikov iz Afrike, ki pesnijo v francoskem jeziku. V reviji so objavljene štiri pesmi, med katerimi najbolj gane pretresljivo lepa »Mojevo majhnega črnega dečka«, katere slovenski prevod bomo objavili v eni prihodnjih številok.

Pestre in zanimive so rubrike o umetnosti in književnosti ter kulturna kronika, ki zavzemajo skoro pol številke.

Prelistavajuč to italijansko revijo človek začuti še večjo željo po dobri slovenski tržaški reviji. Kdaj se nam bo uresničila?

E. Z.

GOSPODARSTVO

ŽITO JE SPRAVLJENO!

Ali si zavaroval žito pred različnimi škodljivci, posebno pred žitnim moljem? Zavedaj se, da ga moraš zavarovati takoj, in ne šele, ko bo molj že povzročil veliko škodo. Žal moramo s stoodstotno gotovostjo računati, da se bo molj tudi letos razpasel med zrnjem.

Žitne škodljivce onemogočimo, če premešamo med žito primeren prah, kot sta »geigy 33« in »ceregamma« je pa še vse polno drugih sredstev, toda zgoraj navedeni sta gotovo učinkoviti in je njuna uporaba enostavna. Na vsakih 100 kg zrnja premešamo 100 gramov enega teh prahov in zrnje nekoliko premešamo: če je žito še v kupu, je mešanje z lopato lahko bolj temeljito, če pa je zrnje že v vrečah ali skrinjah, zadostuje, da ga premešamo nekoliko z roko.

Zavedati se moramo, da sredstvo učinkuje največ 6 mesecev. Potem je potrebno dodati novega prahu.

VINO V VROČINI

Vročina bi koristila mlademu vinu v novembru. Takrat bi temeljito povrelo in bi v mrzlem decembru postalo kristalno čisto. Sedaj pa vročina vinu škoduje, ker pospešuje razvoj najrazličnejših kvarnih kali. Zato moramo v poletnih mesecih s posebno skrbjo opazovati morebitne ostanke vina v naših kletih.

Kdor ima podzemljsko mrzlo klet, je lahko precej brez skrbi. Vino pa mora biti zdravo ter spravljeno v zdravih sodih. Kdor ima samo nadzemljsko klet, podvrženo vsakemu vplivu zunanje toplote, mora pa paziti, da je vino na vsak način brez drožij in gošče, ki so pravo leglo škodljivih kali. Poleg tega je nujno potrebno, da je posoda polna ali pa da ima tako vežo (točilno vežo!), ki razkuži ves zrak, preden pride v dotik z vinom. Vendar vse to ne zadostuje. Potrebno je, da vinu vsaka 2 meseca dodaš po eno kocko enosodne na 1 hl. Glavni sestavni deli enosodne so metabisulfit, citronska kislina in čreslovina (tanin). Čreslovina vpliva na čistost vina, citronova kislina pa na njegov okus; metabisulfit razvije neki plin, ki onemogoča razvoj kali oziroma jih mori.

Ne dela nespametno, kdor v poletnih mesecih v topli kleti pokrije sode z mokrimi vrečami.

KORUZA PETDESETDNEVNICA

ali cinkvanti je v zadnjih letih vedno bolj redek pridelek naših njiv, ker ga izpodrivajo zgodnje sorte ameriške križane koruze, ki dajo neprimerno večje pridelke.

Pri cinkvantu kakor tudi pri zgodnjih križanih sortah moramo računati, da je doba zorenja kratka. Zato ne smemo tem koruzam umetno (to je z gnojenjem) podaljševati dobe rasti, ker bi mogoče ne dozorele. Gnojili bomo z gnojnico ali z dušičnimi gnojili — solitri že pri prvem pletju in ne šele pri osipanju. Pri osipanju pa moramo tudi biti pazljivi, posebno če so lehe ozke in razori med njimi globoki. Visoko osuta stebela v takih razmerah bodo trpela sušo, ki znatno zadrži rast, kar seveda vpli-

va na pridelek. Torej moraš zgodaj gnojiti in le malo osipati.

OSVETLJEVANJE RASTLIN

Za rast vseh rastlin je nujno potrebna svetloba, ker le tako se stvori v listih zelenilo-klorofil. Zato ni nič čudnega, če je marsikdo prišel na misel, da bi ponoči osvetljeval svoj rastlinjak. Mnogo takih poskusov so napravili posebno na Holandskem. Tu imajo mnogo rastlinjakov, v katerih vzgojijo toliko grozdja in breskev, da pridelke celo izvažajo. Z osvetljevanjem z navadno belo lučjo niso imeli posebne sreče. Pomembne uspehe pa so dosegli z rdečo lučjo, posebno z neonskimi cevmi. Ugotovili so, da rdeča luč zelo ugodno vpliva na razvoj rastlin.

Danes so prišli že tako daleč, da so začeli to novost gospodarsko izrabljati. Z umetnim osvetljevanjem, navadno med 10. uro zvečer in 6. uro zjutraj, so dosegli pri jajčevcu (melancane), kumaric in paradižnikih mnogo večje pridelke in lepše plodove, in sicer mnogo prej kot z navadnim negovanjem. Zato so ti pridelki dosegli tudi višje cene. Pri 35 steblih jajčevca so pridelali 10 kg več, pri 35 grmih kumaric 18 kg več in pri 30 steblih paradižnika kar 30 kg več

Sportni pregled

KOLESTARSTVO

Pred velikansko množico, ki je navdušeno ploskala in vzklikala, se je preteklo soboto praznično zaključila največja dirka sveta: Tour de France. Zmagal je neznan, a vztrajni francoski kolesar Roger Walkowiak. Lelošnja dirka je povzročila precej ogorčenja, češ da so preveč ublažili gorske etape. Vse etape pa naj bi bile prekratke in preveč bogate. Tisk raje pše o premaganih favoritih, kot so Ockers, Gaul, Bahamontes in Defilippis, kakor o uspehu mladega Francoza poljskega porekla. Ko so najboljši tekači ugotovili, da ne morejo več tekmovali za končno zmago, so začeli misliti na razne druge bogate nagrade: tako je Ockers osvojil prvenstvo po točkah, Gaul pa gorsko. Zmagovalca ne oblagajo z različnimi hvalami kot za časa Bobeta, temveč ga le bežno omenjajo. Vsi zahtevajo, naj se spet uvedejo krute gorske etape, ki neusmiljeno izločajo neznane tekače, češ da bo drugače ugled Toura propadel. Walkowiaka ne smatrajo za najboljšega, saj verjetno ga ne bodo niti uvrstili v francosko moštvo za svetovno prvenstvo. Nekateri trdijo, da je njegova zmaga posledica sklepa, ki ga je sprejel neki znani lastnik podjetja bogatih pijač, kateremu pripadajo Walkowiak, Bauvin in ostali najboljši kolesarji. Lastnik naj bi namreč bil ukazal, naj Bauvin ne ogroža prvega mesta, ker se je bal Belgijca Adriansena, ki se je na koncu uvrstil na tretje mesto. Nič ne pomni tako borbene dirke, kakršna je bila letos. Povprečna brzina se je zvišala na skoraj 37 km na uro! Francozi in Belgijci se pritožujejo nad svojimi voditelji, češ da so ti premalo zaupali neznanim Bauvinom in Adriansenom. Očitajo jim tudi, da niso znali ukrotiti zavisti in nerazumevanja, ki sta stalno prevladovala med tekači. Čeprav so Belgijci zaslužili skoraj 10 milijonov frankov, saj so zmagali v 4 etapah in osvojili prvenstvo v točkah in moštvi, so kljub temu nezadovoljni, ker so preveč trdno upali na končno zmago, ki jo čakajo že 17 let. Francozi so razočarani, Italijani pa naredili več, kot je bilo v njihovih načrtih in Defilippisova di ka je precej hvale vredna. Gaulu ne zamerijo mnogo poraza, češ da je premlad in da je bilo njegovo moštvo razkosano. Pomembni so bili tudi nebrzdani Hassenforder, lahki plezalec Huot, hitri Darrigade in vztrajni svetovni prvak Ockers.

DIRKA PO EVROPI

Po zelo burnih pripravah je trem največjim športnim dnevnikom končno uspelo prirediti krožno

plodov kot prej. Ugotovili so tudi, da so bile rastline bolj zdrave.

Ali se osvetljevanje izplača? Zdi se, da se na Holandskem že izplača ker imajo čedalje več takih naprav. Gotovo pa se bo izplačalo, ko bo zaradi uporabe jedrne (atomske) energije elektrika mnogo cenejša, kakor upravičeno pričakujemo.

IZRABLJANJE METANA V RAVENNI

Družba ANIC, neke vrste podružnica državnega podjetja ENI (Ente Nazionale Idrocarburi), gradi v Ravenni velikanski industrijski kombinat, ki bo začel obratovati l. 1958. Kot surovina bo služil zemeljski plin ali metan, iz katerega bodo s posebnimi postopki pridobivali umetno gumo (300.000 q letno) in tako ogromne množine dušičnatih umetnih gnojil, da bodo krili vse domače potrebe in da bo ostalo še mnogo za izvoz. Načrt predvideva letno proizvodnjo 6 1/2 milijona q dušičnatih umetnih gnojil. Pri urejevanju kombinata sodelujejo z ANIC dve ameriški veleindustriji, ki stavita ANIC na razpolago razne licence, proizvodne postopke, tehnične informacije in načrte.

AMERIŠKI ZADRUŽNIKI

V Združenih državah so na vsakih 5 kmetovalcev 3 zadružniki. L. 1940 so imele vse kmetijske zadruge približno eno milijardo čistega premoženja, lani pa že nad 3 milijarde.

dirko po Evropi za amaterje in samostojne. Vse države so z navdušenjem sprejele to mednarodno tekmovalje. Prijavilo se je nad 18 držav, toda izmed teh jih bo le 12 nastopalo z najboljšimi kolesarji, in sicer Nemčija, Belgija, Danska, Finska, Francija, Italija, Jugoslavija, Nizozemska, Mehika, Poljska, Romunija in Švedska. Proga, ki je dolga 1.748 km je razdeljena na 10 etap. Dirkatni bodo začeli v Zagrebu in nato se bodo ustavljali na Reki, v Vidmu, Tridentu, Innsbrucku, Ulmu, Stuttgartu, Strasburgu, Nancyju, Longwyju in končno v Charleroiu. Dirko so nameravali zaključiti v Rotterdamu, a tamka šnja oblastva so izjavila, da so njihove ceste namenjene le lepim avtomobilom in ne znojnim kolesarjem. Dirka se bo začela 8. avgusta in predstavlja odskočišče za marsikaterega mladega tekača, ki upa, da bo potem nastopil tudi na drugih znanih dirkah, kot sta Giro in Tour.

TENIS

Medtem ko se je zaključilo tekmovalje evropske cene za Davisov pokal, se še vedno nadaljujejo tekme na Zahodu. ZDA so v Vancouveru premagale Kanado s 4:1. Precej začudenja je povzročil uspeh Kanadčanov, saj jim je uspelo odvzeti Amerikancem eno točko.

Letos septembra se bodo pomerili v Parizu najboljši teniški igralci sveta, kot so: Sedgman, Trabert, Gonzales, Segura in Cucelli.

AVTOMOBILIZEM

V nedeljo so v Le Mansu dirkali za pokal »24 ur«. To je znana dirka, ki je lani trajala 83 žrtev. Stevilne nesreče so povzročile precej ogorčenja in od vseh krajev so prihajali pozivi, naj se ta dirka za vedno ukine. Toda kljub temu so prireditelji vztrajali in potrošili 320 milijonov frankov za preureditev tlaka in za razne obrambne zidove. Cesto so tako razširili, da je sedaj široka 17 m; znižali pa so jo tudi za 2 m, tako da gledalci lahko gledajo navzdol. Dirke se je udeležilo 49 vozil, na cilj pa jih je prišlo le 14. Ponovno je zmagala znamka Jaguar z neznanima Skotoma Sandersonom in Flockartom, ki sta tako bogata, da sta vozilo dala preurediti petim strojnimi tehnikom, ki so delali celo leto. V 24 urah sta prevozila 4.034 km s povprečno brzino 168 km na uro. Za njima sta se uvrstila Moss in Collins na vozilu Aston Martin.

ATLETIKA

Tokrat tudi ženske niso mirovale. Posebno ne Nemke, ki so podrle kar tri svetovne rekorde, in sicer v štafetah 4x110 y, 4x220 y in na 80 H (Gastlova). Rusinje so pa potolkle višek na 4x100 m.

TAD

ANDREA DORIA NA DNU ATLANTIKA

Milijonske množice ljudi iz vseh držav te dni budno stojijo pri radijskih sprejemnikih in televizijskih napravah, da bi zvedele za podrobnosti ene največjih nesreč, ki se je kdajkoli zgodila na morju. Odkar je leta 1912 preoceanska ladja »Titanic« trčila v ledeno goro ter se s 1500 potniki potopila v dno Atlantika, ni več prišlo do tako strahotne katastrofe, kakršna je pretekli četrtek doletela eno najmodernejših ter najlepših preoceanskih italijanskih potniških ladij — Andreo Dorio.

Ko to pišemo, ni še dokončno znano število žrtev. Zdi se pa, da je ob tej nesreči našlo smrt 42 oseb, medtem ko doslej ni še znana usoda 49 potnikov; število ranjenih in poškodovanih pa gre v stotine. Hudo je prizadeta italijanska trgovska mornarica, saj je zgubila ladjo, ki je stala nad 15 milijard lir. Andrea Doria je bila poleg svojega dvojčka Cristofora Colomba ponos italijanske trgovske mornarice. 29.100 - tonska ladja je bila dolga 201 meter, visoka 11 m ter široka 27 m. Zgradili so jo v Genovi ter je že tri leta redno plula na progi Genova — New York.

Bilo je v sredo preteklega tedna nekaj po 11. uri zvečer, ko so nekateri potniki z Doria zaslili močan krik, ki je prihajal s krova. Nekaj sekund kasneje je vso ladjo pretresel strašen sunek. Ljudi, ki so pravkar legli, je vrglo s postelj; tiste, ki so se zabavali na raznih plesiščih, v kinematografih ali so kramljali pri čaši kave v bleščočih sobanah veleparnika, je pometalo na tla. Vsakomur je bilo brž jasno, da se je moralo zgoditi nekaj strašnega. Ladja se je koj vsa nagnila na desni bok in ta lega se je polagoma, toda nezadržno čedalje bolj slabšala. Položaj je bil tem hujši, ker je tisto noč bila zunaj taka megla, da nisi mogel videti eno ped pred seboj. Toda, kaj se je moglo zgoditi tej veliki ladji, ki bi se naslednji dan morala ob 9. uri že zasidrati v njujorškem pristanišču?

USODNO SREČANJE

Prav iste občutke so morali imeti tudi potniki švedske 12.000 - tonske ladje »Stock-

holm«, ki je nekaj ur prej bila zapustila New York ter krenila proti Evropi. Iz doslej še neznanih razlogov je ta ladja trčila v desni bok Andree Dorie, se okrog 10 metrov s premcem zarila vanjo in bi svojo uničevalno pot prav gotovo nadaljevala, če bi njen kapitan ne ukazal, naj stroji z vso silo zavrtje vijake v nasprotno smer. Na ta način sta se ladji rešili smrtnega objema, toda usoda Andree Dorie je bila že zapečatenata!

To se je zgodilo na Atlantiku, okrog 200 km daleč od New Yorka in v bližini otoka Nantucket. Pomorski strokovnjaki sedaj ugiblajo, kako je sploh moglo priti do take nesreče, ko sta obe ladji imeli najmodernejšo pripravo, s katerimi lahko brez nevarnosti plujejo, tudi če je vreme še tako neugodno.

Oblastva so uvedla strogo preiskavo, katere zaključki niso še znani.

V ameriških pomorskih krogih ugotavljajo, da sta obe ladji pluli izven proge, ki je na tistem mestu določena. To pa bi kljub temu ne smelo biti vzrok za tako trčenje. Vsi izključujejo, da bi radarske naprave, ki zaznamujejo tudi najmanjše trdno telo, ležee v bližini parnika, nenadoma odpovedale. Poleg tega sta obe ladji imeli radijske oddajnike in sprejemnike, tako da bi lahko bili vsak trenutek v medsebojnih stikih. Zakaj sta torej kljub temu trčili? To je vprašanje, ki ga bo preiskovalna komisija prej ali slej prav gotovo rešila.

REŠEVANJE POTNIKOV

Poveljnik Andree Dorie, kapitan Calamai iz Genove, trdi, da je takoj po usodnem udarcu spoznal, da se bo ladja potopila. Prva njegova skrb naj bi bila, rešiti 1.500 potnikov, ki jih je imel na krovu. Zato je ukazal, naj se potniki mirno pripravijo zapustiti ladjo. Nastale pa so težave, ker niso mogli spustiti v morje rešilnih čolnov. Tisti, ki so bili na desni strani ladje, so se večinoma pokvarili, ker se je ladja čedalje bolj nagibala na desni bok. Ni preostalo drugega, kakor da ljudje zapuste ladjo po

lestvicah iz vrvi. Med tem so po radiu bili že prosili za pomoč vse ladje, ki so plule v bližini, ameriško vojno mornarico in seveda tudi švedski parnik. Ta je brž vkrcal 500 brodolomcev. Kmalu nato so na kraj nesreče priplule druge ladje, med njimi preoceanski parnik Ile de France, ki je sprejel na krov nad 700 potnikov.

Na tiskovni konferenci v New Yorku je Calamai odločno zavrnil težko obsodbo, ki jo je izrekla skupina 90 ameriških potnikov z Andree Dorie. Ti so namreč podpisali izjavo, iz katere izhaja, da so italijanski mornarji popolnoma zanemarili potnike ter poskrbeli najprej in izključno zase. Ta izjava — je dejal g. Calamai — je v kričečem nasprotju z dejstvom, da je silno težavno in skrajno nevarno reševanje potnikov uspelo skoraj stoodstotno. Poveljnik je še dodal, da so skoraj vsi ponesrečenci našli smrt ob strahotnem trčenju in ne pozneje.

IZJAVE BRODOLOMCEV

Ko so v New Yorku zvedeli za strahoten brodolom, so brž sestavili posebno komisijo, ki naj pripravi vse, kar je potrebno za prevoz žrtev v bolnišnice. V pristanišču je čakala vrsta tovornikov z obleko za potnike, ki so v nočnem preplahu zapustili ladjo kar v pižamah. Televizijske postaje so kar iz pristanišča poročale o rešenih in tako pomagale staršem, da so našli otroke, ki so jih zaradi zmede bili zgubili. Del njujorškega pristanišča se je spremenil v pravcato begunsko taborišče.

Ko so brodolomci odhajali s krovov ladij, so njihove oči zrcalile dramo, ki so jo nekaj ur prej doživeli in v kateri je viselo na nitki življenje nad 1700 ljudi.

Okrog njih so se zbrali številni novinarji ter si pridno beležili prve izjave. Nekateri so dolžili poveljnika Calamaia, da se v najbolj kočljivem trenutku ni znašel, drugi so trdili, da je posadka popolnoma zgubila glavo, tretji od srčce niso mogli govoriti, nekateri pa so se spominjali le velike zmede, ki je ves čas vladala na ladji.

Zdravnik iz Pensilvanije, ki je pri trčenju zgubil ženo, je pripovedoval, kako je v sosedni kabini prisostvoval smrti ameriškega novinarja in njegovih dveh hčerk, ne

(Nadaljevanje na 10. str.)

Mož v senci

5

Erna je skočila s postelje in se ognila s haljo. Spet krik! Dekle je vztrepetalo. Prav natanko je razločila, da krik prihaja iz tiste sobe. Hipoma se ji je zablislilo: ta človek je Fran Jordan. Sem so ga zaprli s strežnikom vred in — strašno trpi.

Hlastno se je oblekla in šla z električno svetilko iz sobe. Dolga je bila pot po hodnikih in stopnicah na nasprotno stran stavbe. Posebno je morala paziti, da niso zaškripala velika steklena vrata spodaj.

Dobro je poznala grad. Ko je prišla v vzhodni del, kjer se ni bila, je sledila samo kriku. Vedno bolj se mu je bližala. Vsako sekundo je krik znova zadonel v noč. Pri zadnjih vratih je obstala. Pritisnila je uho na les in je slišala, kako neki glas mirno in tolažljivo prigovarja. Tedaj si je deklica upala potrskati. Ponoviti je morala trkanje nekaj krat, preden je zaslislala korake proti vratom. Počasi je zaškrtal ključ v ključavnici in vrata so se napol odprla.

»Kdo ste?« je vprašal moški glas in sunkoma odprl vrata na stežaj.

»Bolniška sestra Erna«, je pogumno odgovorila. »Pustite me v sobo, poznam bolnika.«

Strežnik se je obotavljal. Dekle je pa kar smuknilo v sobo. Z enim pogledom je opazila, da je prostor lepo urejen in da se kar sveti od snage. Bolnik je ležal na postelji. Erna se je kar ustrašila, ko je zagledala njegovo ozko, trpeče lice.

Ali je to še Fran Ronald? Kako se je spremenil! Lica so upadla in rumena, oči ležijo udrti globoko v očesno duplino. Bolnik je sama kost in koža!

Strežnik je postal bolj zaupljiv od nočne obiskovalke, ki je staknila oba zapuščenca v tem osamljenem delu grada. Strežnik je pripovedoval, kako je prišel semkaj z doktorjem Ronaldom in da se je moral obvezati, da pojde iz sobe samo ponoči, ko bolnik spi.

»Noben človek razen stare gospe in upraviteljice ne ve, da sta tu dve živi bitji.«

»Služničad se plaši ob vpitju, toda doslej so se zmeraj prikrili, kaj ta krik pomeni.« »Ali vpije samo ponoči?« je vprašala vsa začudena Erna.

Strežnik ji je ponudil stolico poleg postelje in je razlagal: »Veste, gospodična, bolnik dobi napad vsakokrat, ko mu dam zdravilo, ki ga je predpisal doktor Ronald, ali pa, kadar mu on sam vbrizgne neko tekočino. Po takem vbrizgu je ubogi bolnik

TEDENSKI KOLEDARČEK

5. avgusta, **nedelja**: 11. pobink., Ožbolt
 6. avgusta, **ponedeljek**: Vlasta
 7. avgusta, **torek**: Kajetan, Damir
 8. avgusta, **sreda**: Cirijak, Godeslav
 9. avgusta, **četrtak**: Roman, Našmir
 10. avgusta, **petek**: Lavrencij, Jurica
 11. avgusta, **sobota**: Suzana, Bolesmir

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 1. avgusta si dobil oz. dal za:

ameriški dolar	625—628 lir
avstrijski šiling	23,75—24,40 lir
100 dinarjev	90—94 lir
100 francoskih frankov	147—150 lir
funt šterling	1670—1710 lir
nemško marko	146—147,50 lir
pesos	18—21 lir
švicarski frank	145,50—146,75 lir
zlató	714—716 lir
napoleon	4900—5000 lir

RADIO TRST A

Nedelja 5. avgusta ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 11.30 Vera in naš čas; 12.00 Oddaja za najmlajše; 13.30 Glasba po željah; 15.00 Nastop gojencev garbene šole Prosvetne matice v Trstu; 17.00 Koncert mešanega zbora iz Boršta; 18.30 Koncert pianistke Damjane Bratuževič; 20.30 Donizetti: Lucia di Lamermoor, opera v dveh dejanjih.

Ponedeljek, 6. avgusta ob: 13.30 Stavki iz Smetanove opere Prodana nevesta; 18.30 Z začarane police; 19.15 Radijska uneverza; 21.30 Vokalni kvartet Večernica; 22.00 Iz italijanske književnosti in umetnosti.

Torek, 7. avgusta ob: 12.55 Vokalni kvintet Niko Strito; 19.15 Združeni vedeži; 20.30 Srebrna sedmorica; 21.00 Radijski oder - S. Kociper: Svitanje, drama v 3 dejanjih.

Sreda, 8. avgusta ob: 12.55 Jugoslovanski motivi; 18.30 Radijska mamica; 19.15 Radijska uneverza; 20.30 Tercet Metalček; 22.00 Iz slovenske književnosti in umetnosti.

Četrtek, 9. avgusta ob: 12.55 Kmečki kvartet iz Doline; 19.00 Čajkovski: Italijanski capriccio; 20.30 Srebrna sedmorica; 21.00 Dramatizirana zgodba; 22.15 Puccini: Sestra Angelica, opera v enem dejanju.

Petek, 10. avgusta ob: 13.30 Glasba po željah; 18.30 Z začarane police; 19.15 Radijska uneverza; 21.30 Vokalni kvintet; 22.00 Iz svetovne književnosti in umetnosti.

Sobota, 11. avgusta ob: 12.55 Jugoslovanski motivi; 14.45 Ritmični orkester Swinging Brothers; 16.00 Sobotna novela; 18.40 Orkester Pachiori; 19.15 Stanek s poslušalkami; 20.30 Mški zbor Vinko Vodopivec; 21.15 A. Foerster: Gorenjski slavček, opera v treh dejanjih.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 274: Lani je moja fuksija dolgo cvetela; nato so ji začeli odpadati popki. Le os pa so ji pričeli odpadati, brž ko je začela cveteti. Tudi cvet niso tako veliki, kot bi morali biti. Kaj naj ukrenem?

Odgovor: Vaše vprašanje je nekoliko pomanjkljivo, ker niste navedli, koliko je fuksija stara, če se ji lani ali letos zamenjali zemljo, kakšno zemljo ste ji dali, s čim ji gnojite in še kaj drugega. Fuksijam navadno odpadajo popki, če ima astlina prama vode, to je, če ni zalivanje redno in zadostno. Lahko pa fuksija tudi trpi lakoto, ker nima v zemlji dovolj redilnih snovi, dovolj gnojila. Ni izključeno, da je odpadanje popkov posledica prepiha. Cvetica se na prepihu ravno tako prehladi kot človek. Tudi ni izključeno, da je rastlina preveč trpela v letošnji zimi. Mogoče je končno, da so v loncu kašni črvi, ki izpodjedajo korenine in tako slabijo rastlino. Varnost torej fuksijo pred preprih; vsako leto ji menjajte zemljo; najboljša zemlja je cober kompost; preprečite z dodatkom geodrina ali geogamme, da se ne bodo zaredili črvi; vsak drugi mesec ji pognojite s čajno žličko »periflorae«; redno zalvajete in fuksija vam bo v veselje.

Vprašanje št. 275: Ali more delavec dobiti državno posojilo, da si lahko zgradi majhno hišo?

Odgovor: Ni nam znano, da bi država neposredno dajala posojila zasebnikom. V ta namen pa obstajajo razne državne in poldržavne ustanove (n. pr. Piano Aldisio), ki nudijo zasebnikom denarna sredstva za gradnjo hiš.

Vprašanje št. 276: Na češnjah in hruškah razjedajo liste neki črni črviči, ki so kot mladi polži, brez hiše. Ne pojedó pa celega lista, to je od roba proti sredi ali narobe, temveč samo zgornjo stran lista. Kaj šen škodljivec je to in kako naj ga uničim? Poskusil sem škropiti z modro galico, žveplati in trositi pepel, a je bilo vse zaman.

Odgovor: Od mnogih strani javljajo, da je letos vse polno teh črvičev. Dolgi so okoli 10 mm, črnkasti in nekam sluzasti. To so ličinke češnjeve listnate osice, ki ima znanstveno ime »eriocampoides limacina Retz«. Napadajo češnje, hruške in še druga drevesa, redko jablane. Ličinke se iz jajčk in začnejo gristi na listu zgornjo kožico in zeleno staničevje, tako da ostanejo od lista samo rebra s spodnjo kožico. Ko ličinka doraste, se spusti v zemljo, se tam zabubi in iz bube izleti brezbarvna 4 do 5 mm dolga osica, ki začne polagati jajčka. Skoča je posebno občutna na mladih drevesih, ker se nmorejo razviti. Proti listnatim osicam oziroma njih ličinkam se borimo z gesarolom (v prahu in tekočini) ali pa z arzenati. Skropljenje z modro galico in žveplanje koristi proti glivičnim boleznim in prav redko proti živalskim škodljivcem, pepel pa navadno sploh ne zaleže.

Združba KONZORCIJ NOVEGA LISTA
 Odgovorni urednik Drago Legiša
 Tiska zadruga tiskarjev »Graphica« s o. s. v Trstu
 Ulica Sv. Frančiška 20 — Telefon 29-477

ANDREA DORIA NA DNU ATLANTIKA

(Nadaljevanje z 9. r.)

da bi jim mogel pomagati. Uspelo pa mu je rešiti zdravnikovo ženo, ki je imela zlomljeni obe nogi. Dva kolona iz južne Italije in njenega otroka so poslali preko vrvi z Dorie na Ile de France, ko je otrok padel iz naročja matere v vodo. Po 6 urah težkega pričakovanja so starši našli sinčka na isti ladji. Neki fant je pripovedoval, da je kmalu po trčenju skočil v vodo in da so isto naredile tudi nekatere matere, ki so skupno z otroki plavale proti rešilnim čolnom in se rešile.

30 MILIJARD NA DNO MORJA

Andrea Doria se je 10 ur borila s smrtjo. Počasi, toda nezadržno je voda vdiral skozi široko odprtino, ki jo je zarezal oklopljeni premec Stockholma. Ladja se je čedalje bolj nagibala na bok, dokler ni nenadoma za večno zginila v 70 m globoke vode oceana.

Na dnu morja leži sedaj 30 milijard lir. Ladja je bila zavarovana za 20 milijonov dolarjev, to je nekaj nad 12 milijard lir. Preiskovalna komisija bo odločila tudi, kdo naj poravná škodo.

Čeprav se po številu žrtev ta nesreča ne more primerjati s tisto iz leta 1912, bo kljub temu ostala zapisana kot ena največjih katastrof v letopisih trgovske mornarice.

TOVARNA
Princič
KRMIN - CORMONS
TELEFON ŠT. 32

Izdeluje vsakovrstno pohištvo, spalnice, jedilnice, kuhinje itd. Izvrši vsako delo po naročilu. Prodaja po tovarniških cenah, jamči za solidno delo.

ponoči še posebno divji. Doktor mi je zabičal, da nikakor ne smem prenehati z zdravlili.«

Strežnik je prenehal in potipal bolnikovo roko: »Primita sami. Kako neredno mu bije žila! Tako je vedno po vbrizgu; čez nekaj ur nastopi mrzlica in potem začne vpiti, da se mi kar srce trže. Komaj ga tiščim v postelji, tako divja.«

Strežnik je zavzdihnil in se poln skrbi oziral k bolniku.

»Pripravimo mu ovitke«, se je oglasila Erna, »da mu mrzlica malo pade. Pokažite mi zdravila.« Erna je odmašila stekleničko. Gnosoben duh ji je zaudaril v nos, da je hotela že bruhati, kar ji je steklenička zmuznila iz rok in se na teleh razbila. Strežnik in Erna sta preplašena obstala.

»Kaj bo zdaj? — Kakšna zdravila naj mu dajem? Prihodnji teden bo gospod doktor zopet prišel.«

Erna je imela jasen občutek, da mora biti v zdravlilu nekaj zahrbtnega. Strežnik je seveda zdravniku zaupal, pa tudi bal se ga je. Tudi ona je bila vajena kot bolniška strežnica zaupati zdravnikom. V bližini tega bolnika pa se ni čutila samo bolničarka marveč tudi ljubeča ženska, ki se boji za življenje moža, ležečega pred njo, kot da je že smrti zapisan.

»Ali ni doktor Ronald nikoli pripeljal s seboj še kakega drugega zdravnika?« je vprašala strežnika.

Ta je zanikal: »Sem že sedem tednov tu, pa pride vedno sam. Bolniku je pa od tedna do tedna slabše. Ah, gospodična, tako sem

vesel, da ste prišli in sem se s kom lahko porazgovoril. Mislim, da revež ne bo dolgo vzdržal.«

Erna se je kar stresla. Strašna misel, da mora mož, katerega ljubi — o tem si je bila sedaj na jasnem — umreti! Morda le zato, ker niso njegove boleznihote ali nehote natančno ugotovili.

V tem hipu se je bolnik v mrzlici zopet pričel tresti. Telo je švignilo pokoncu, kot bi bilo zadeto od električnega toka. Z rokami je začel mahati in iz ust se je izvil pretresujoč krik.

Hitro je strežnik priskočil in potisnil bolnika na posteljo. Moral se je z njim prav boriti, ker je blaznost bolnemu moči kar podvojila.

Tedaj je Erna pristopila. Položila mu je roke kot takrat v plesni dvorani na lica in mu nežno prigovarjala: »Fran... me slišiš... dragec. Tiho... le tiho... nič se ne bo zgodilo.« Kakor takrat so krčji tudi sedaj popustili. Zgrudil se je, da ga je bolničar s težavo prevalil na posteljo.

Z vajeno in urno roko je Erna medtem pripravila mrzel ovitek in mu ga ovila okoli prsi. Prvi hip se je bolnik zaradi mrzlotestresel. Čez nekaj časa je pa že občutil blagodejno dobroto hladu. Začel je mirno dihati in spačene poteze v obrazu so zginile.

Erna ga je z rokami gladila po čelu in lasih in v desetih minutah je že trdno spal. Strežnik se je kar čudil: »Odkar sem pri njem, še ni nikdar trdno spal. Samo čemel je. Cele dneve in noči je strmel predse, jed je odklanjal in, že ko je videl zdravilo ali brizgalko, se je tresel.«

(Nadaljevanje sledi)